

IN MEMORIAM NICOLAE STOIE

(29 noiembrie 1940 – 23 august 2017)

Poetul, prozatorul și publicistul Nicolae Stoie, membru titular al Uniunii Scriitorilor din România din 1970, a copilărit la Ocna Sibiului (localitate pe care o va evoca într-o poezie cu titlu omonim și, în mod special, în volumul *Pastelurile de la Ocna Sibiului*), unde a urmat Școala Elementară și liceul „Gheorghe Lazăr” din Sibiu, iar între 1960 și 1965 a urmat cursurile Facultății de Filologie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. La terminarea facultății, s-a angajat redactor la Secția culturală a ziarului local din Brașov, funcție îndeplinită până în noiembrie 1968. Între 1968-1980 a fost redactor al revistei brașovene „Astra”, căreia i-a devenit și redactor-șef în două intervale: 1977-1980 și 2000-2009. Din 1980, a fost: bibliotecar metodist la Biblioteca Județeană „George Barițiu” din Brașov (1980-1987), referent cu probleme legate de teatru la fostul Comitet de Cultură și Educație Socialistă al Județului Brașov (1987-1990), redactor-șef la săptămânalul „Echilibru” al Mișcării Ecologiste Brașov (1990-1992), redactor-șef la Casa de Presă și Editură Duminică, șef al Departamentului de Informații la Radio Brașov (1995) și mulți ani profesor în învățământul preuniversitar (1996-2013).

Nicolae Stoie a început să scrie în timpul liceului, când a devenit colaborator al fostului ziar „Flacăra Sibiului”, frecventând cenaclul literar „Orizonturi Noi”. Debutul ca poet a avut loc în revista „Tribuna” pe 30 iunie 1960, la rubrica *Cenaclu*. Pe parcursul activității sale literare, a colaborat la revistele: „Astra”, „Convorbiri literare”, „Contemporanul”, „Familia”, „Gând Românesc”, „Luceafărul”, „Orizont”, „Ramuri”, „România literară”, „Steaua”, „Vatra”, „Kultura” (Polonia), „Mele” (revista lui Ștefan Baciu publicată în Hawaii), „Tiszataj” (Ungaria), „Lumea liberă românească” (New York).

A publicat volumele de poezie *Consemnele necesare* (Editura Tineretului, 1969), *Drumul spre solștițiu* (Editura Dacia, 1971), *O ramură deasupra ierbii* (Editura Cartea Românească, 1975) – Premiul pentru poezie al Asociației Scriitorilor din Brașov, *Zăpada din anul o mie* (Editura Eminescu, 1981), *Veacul de aur* (Editura Dacia, 1984), *Cerul senin al limbii române* (Editura Albatros, 1985) – Premiul pentru poezie al Filialei Brașov a Uniunii Scriitorilor din România, *Harpha noptii* (Editura Etios, 1997), *Pastelurile de la Ocna Sibiului* (Editura Pastel, 2007) – Premiul pentru poezie al Filialei Brașov a Uniunii Scriitorilor din România, ediție dublată ulterior de varianta trilingvă (engleză, germană și franceză), și antologiile *Poeziile criticilor mei* (Editura Gens Latina, 2011) și *Salata de texte*,

antologie de autor, cuprinzând texte revăzute și adăugite (Editura Tipo Moldova, 2012).

Proză: *Asasinul coboară cântând* (Editura Dacia, 1971), *Acuzatul din camera 13* (Editura Dacia, 1973), *Viața și extraordinarele prevestiri ale neasemuitului astrolog și profet Nostradamus, biografie romanțată* (Editura Bractours, 1990, ediția I) și ediția a II-a cu titlul *Nostradamus și sfârșitul lumii* (Casa de Presă și Editură Duminică, 1992).

Publicistică: *From Andrei Codrescu to: Nicolae Stoie – puzzle epistolar* (Editura Gens Latina, 2010, ediția I) și *Puzzle epistolar*, ed. a II-a (Editura Virtual, 2011), *Biblioteca de unică folosință* (Editura Gens Latina, 2012), *Astra 50. Etapele unui parcurs sinuos reconstituite din interior* (Editor: Biblioteca Județeană „George Barițiu”, 2016).

A fost căsătorit de două ori. Din prima căsătorie (1966-1988) cu pictorița Aurelia Stoie Mărginean are trei copii: Andreea, Iulian și Mihai. Din a doua căsătorie (1989-2017), cu traducătoarea și profesoara Lăcrămioara Stoie, are o fiică, Sînziana-Maria.

ANDREI CODRESCU

AD ASTRAM

Nicolae Stoie 1940-2017

Ce mai zice Stoie. A murit.

A murit prietenul meu din copilărie care ne recita în traducere proprie pe François Villon la Butoiul de Aur unde ne îmbătam ieftin în Sibiul înzăpezit de iarna crîncenă care semăna leit cu iarna lui Villon în secolul lui. Poezie fișnea în vinele noastre de adolescenți mîniați de nu știi ce din epoca noastră vinovată de ceva simțit dar necunoscut ca amărății noștri părinți cufundați în tăcere. Știa ceva Stoie care venea din adîncul poeziei medievale acoperită și ea de tăcerea și trecerea timpului viscol necruțător sub micuțul soare negru înecat în cupa de tinichea ca un ban. Ce zici Stoie. Cum arătăm de acolo.

Où sont les neiges d’antan.

31 Octombrie 2017

MIRCEA MOT
Schită pentru un portret

Claritatea și aerul ușor festiv, cu reflexe din spiritul tradiției ori sonurile din modalități literare cunoscute, multe trădând un cult pentru mari repere poetice, constituie la Nicolae Stoie concretizări ale atitudinii grave față de condiția poeziei înseși. Indiferent de temele și motivele creației sale, la Nicolae Stoie contează înainte de toate condiția sărbătorească a scrisului: „Câte un flutur mov mai înserează,/ din când în când, la masa cât un degetar,/ vânt de polen el iscă și îi colorează/ inima și aripile cu mărar”. Departe de a fi un livresc, poetul are de multe ori plăcerea jocului, ce trădează o nesimulată voluptate a convenției literare, care îl apropie de experiențe poetice mai noi: „sunt cel mai frumos, rosti radu stanca/ sunt cea mai frumoasă, șopti blandiana/ stanca sta-n castan ca/ privighetoarea ce umple de triluri poiana”. Nicolae Stoie scrie poezia cu aerul că transcrie texte poetice pe care le consideră valoroase, ceea ce-i impune o anumită sfială în fața textului, fapt ce nu e un neajuns, ci accentuează tocmai delicatețea actualului poetic: „Arc de lumină peste izvoare,/ Al frunții superb curcubeu,/ Tu, a ierbii și-a grâului sărbătoare,/ Izbândă intimă a gândului meu”. Plăcerea metaforei și a simbolului nu a dispărut nici în ultimele volume, care sunt mărturia unui autentic lirism: „dar toamna când e cerul pe Rocoteci mai scund/ pe mine mă apucă un dor nebun de ducă/ las lucrurile baltă și fug și mă ascund/ de mezul iernii într-un miez de nucă”.

Structurarea mitică a poeziei lui Nicolae Stoie (Cornel Regman) devine convingătoare pe deplin în *Pastelurile de la Ocna Sibiului*, unde priveliștile ca poezie a pastelului sunt dublate de prezența mineralului, a sării care păstrează, ca într-un sever tipar, efemeritatea ființei: „și locuiesc în amintirile celor vii/ – ca într-un muzeu al figurilor de sare –/ ce le conservă anonima surprare/ în golul minei de sare, reci și pustii:/ vino, iubito, de ce nu-mi vii, de ce?”.

TITU POPESCU
Nicolae Stoie – in memoriam

Îmi vine extraordinar de greu să scriu câteva cuvinte la moartea lui Nicolae Stoie, mâna mi-e inertă și vorbele nu se rotunjesc. Îl știam pe Nicu voinic și mereu bucuros de viață, om de care boala nu se leagă, ducând mai departe, nealterat, spiritul vioi și întreprid al studenției noastre clujene, parcă în afară de timp. Și totuși, se vede că asta nu se poate!

Îmi amintesc cu claritate că eram vreo patru colegi de an adunați împreună de o pasiune comună – scrisul, dintre care cei doi poeți, iată, au dispărut, unul la Oradea, Teodor Crișan, altul la Brașov, Nicu Stoie, ceilalți doi încă viețuiesc, I. A. Barbu la Brașov și eu la Cluj.

Încă din timpul studiilor noastre, Nicu Stoie începuse să se afirme, publicând în *Tribuna clujeană* poezii mai întinse și

consistente, ceea ce nouă ne impunea în primul rând, socotindu-l, dar fără a discuta subiectul, un fel de port-drapel al grupării noastre de aspiranți în literatură, a cărui părere era așteptată și însușită la cenaclurile noastre improvizate în cele mai neașteptate locuri. El s-a dovedit, mai apoi, consecvent în a scrie poezie, dar diversificându-și totodată afirmarea scriitoricească, publicând romane polițiste și afirmându-se deopotrivă în publicistica literară și culturală.

Anii au trecut, dar nouă ne-au adâncit amintirile din timpul studenției, pe care o evocam cu Nicu la orice întâlnire a noastră, în special la Brașov (pe mine mă bîntuia în Germania, de unde m-am întors tot în Cluj, unde locuiesc).

Numele lui Nicu Stoie îmi evocă întreg Brașovul literar, devenise emblematic prin fixarea lui la poalele Tâmppei și prin semnalele pe care le emitea de aici. Nu mă gândisem nicio clipă că putea să fie altfel. Pînă de curînd, cînd evidența s-a răstit la mine, aducîndu-mi aminte că suntem trecători sub soare, că suntem atît de perisabili cînd – cum spunea Eminescu – „convorbeam cu idealuri”.

IOAN PALER
Poetul armoniilor terestre

Urbea noastră, împutînată necruțător în ultimii ani de tot mai mulți artiști, a mai pierdut de curînd unul, pe valorosul poet Nicolae Stoie, om de o blîndețe și de o discreție remarcabile. Plecat, ca și ceilalți, mult prea devreme, autorul *Pastelurilor de la Ocna Sibiului* lasă în urma sa o operă amplă, diversă, cu rădăcini în modernitatea postbelică. A ieșit însă cu demnitate din această lume, mîndru de ceea ce a realizat, fără însă a-și încheia opera cum ar fi dorit. Știu că mai avea multe proiecte (mi le înșira ori de câte ori ne întîlneam), că și-ar fi dorit o antologie a poeziilor sale, că ar fi vrut să se întoarcă și la proză... Era însă tulburat, dezamăgit de cum decurgeau lucrurile în lumea de azi, și chiar în viața literară actuală. Când avea astfel de momente, îmi spunea cu năduf: *gata, nu mai scriu... să mai scrie și cei tineri, dacă au ceva de spus*. Trecea însă repede de la oful său la proiectele lui de viitor, se interesa de noile apariții editoriale ale colegilor de breaslă, de viața din școlile pe unde a predat literatura. Așa cum spuneam, se gândea mai mult la noi, amicii săi. Îmi aduc aminte cu respect cu câtă căldură s-a apropiat de cărțile mele. Primul meu roman a primit girul său după o lectură atentă. La fel s-a întîmplat și cu următorul meu roman, *Colecționara de tristeți*, pe care l-a și recenzat apoi. Nu am uitat nici grija și seriozitatea cu care îmi citea și corecta articolele pe care le publicam în revista „Astra”, unde era redactor. Acolo, în biroul redacției, alături de Doru Munteanu, Daniel Drăgan și A.I. Brumar, s-a hotărât, la sugestia lui, includerea în sumarul revistei a rubricii mele *O istorie a eșecurilor din literatura română*, rubrică viețuind acolo timp de trei ani de zile.

Dar latura cea mai distinsă a personalității sale a fost talentul poetic. Pe bună dreptate putem spune astăzi că Nicolae

Stoie a fost unul dintre cei mai mari poeți ai Brașovului. Discursul poetic distins, intelectualizat, însoțit permanent de o dimensiune plastică remarcabilă, fac din lirica lui o creație artistică autentică, profundă și cu rezonanțe multiple. Acest discurs parcurge drumul de la percepția vizuală a lumii la transformarea ei în viziune, în meditație. Cu acea nostalgie în priviri îl regăseam mereu pe poetul Nicolae Stoie. Trecerea timpului și-a înscris durată și pe chipul său, dar, stăpânit de emoții tari, el recâștiga ceva din energia de la început, deși se simțea, așa cum o spune în poezia *Sînt*, mai *bătrân decât părinții*. Citindu-le îndurerat pe chipuri sfârșitul apropiat, poetul, cuprins de teama despărțirii definitive, încearcă un ultim *sfat*: „mai dați-o-ncolo de moarte veniți să sorbim / împreună o cană de lună plină o gură de aer / (...) să dăm pe gât o dușcă de viață!”. Din păcate, Nicolae a uitat de sfatul dat celor dragi. Cu bine, scumpul meu prieten!

FLORIN ȘINDRILARU Domnul Nicolae Stoie

Îmi plăcea mult *Zăpada din anul o mie*. O poezie dintr-un volum mai din demult al Domnului Nicolae Stoie. Mai țin minte că, apoi, la „zăpada” Domnului Nicolae am „lipit” primăvara de la Fântâna din Húdiță, cu volbura ei de alb plutind ca un aerostat ireal și ideal.

Nu știu când ne-am cunoscut. Cred mai mult că ne-am cunoscut înainte de a ne cunoaște. Și tot așa, s-a statornicit între noi o prietenie trainică și dintotdeauna, niciodată marcată și mereu ferită de sincope, de alunecări. Domnul Nicolae Stoie pune, întotdeauna și deasupra a tot și a toate, respectul. Căci vorbirea Domnului Nicolae Stoie era un act ceremonial izvorât dintr-un sine ce nu admitea *ab initio* replica banală și gândirea amorfă, ci doar cugetare pură, înaltă.

Țin minte, ne-am întâlnit odată pe Rep. Avea în mapa Domniei-Sale mai multe foi dactilografiate, ciorna la o cronică despre o antologie de poezie. O cronică ce urma să ia calea vreunei reviste. Și am discutat și comentat, îndelung, acolo, în mijlocul străzii, mult timp ocoliți cu grijă de trecători înfrigurați și înhăimurați. Mi-a destăinuit atunci că fântâna din Húdiță este o imagine coborâtă și apoi răsărită nu din magicul drum brașovean spre Pietrele lui Solomon, cum credeam eu, ci dintr-o reminiscență stăruitoare și luminoasă a copilăriei sale de pe meleaguri sibiene. Parcă ar fi vrut să-mi spună că orice poet are o casă și o fântână pe o Húdiță, unde apa e mereu rece și limpede, iar pomii, cireșii sălbatici, primăvara înfloriți, se ridică spre cer: aerostat ireal și ideal.

Domnul Nicolae Stoie nu mai e. Dar eu aștept să sune telefonul și la capătul firului să se lege, ceremonios ca totdeauna, cuvântul: „Bună ziua, domnule profesor Florin Șindrilaru!”. Și poate că atunci îi voi răspunde, ca nu mai știu ce personaj dintr-o proză ce-mi stăruie în minte dar mereu îmi scapă, și proză și autor, poate că atunci îi voi răspunde: „Te-ai întors, băiete?”.

FLORINA MAMINA *O ramură deasupra ierbii...*

„Viața e o clipă, dar clipa e măsura/ eternă ce-o dă lumii sămânța din țărână/ la ceas de taină-mi întâlnesc făptura/ răsfrântă în ea cum cerul în apa din fântână...”. Sunt gândurile transpuse în vers de **poetul Nicolae Stoie**. Și ele, gândurile lui, au fost adunate în paginile pe care poetul le-a numit *O ramură deasupra ierbii...*

Apărea în 1975 la Editura Cartea Românească și, chiar dacă înainte și după acel moment, scriitorul amintit acum a mai scris multe și remarcabile cărți, această *ramură* a rămas ca un simbol al celui care de curând s-a încumetat să treacă hotarul dintre lumi...

Toți cei care l-am cunoscut am vibrat emoțional citindu-i versurile și am considerat titlul ales ca fiind foarte inspirat și ilustrativ pentru vocația sa.

Acum, la ceas de amintire, sintagma preferată de poet a devenit imaginea lui, *o ramură deasupra ierbii...* Iar ramura se unduiește sub adierea amurgului...

Cineva, cândva, a spus cu siguranță că *Poetul* este un suflet ales și, în timp, mulți am gândit la fel și mulți, din cei ce ne vor urma, vor avea acest gând. Iar cel de care amintim acum anticipa în versul său această convingere spunând: „Arc de lumină peste izvoare/ Al frunții superb curcubeu/ Tu, a ierbii și a gândului sărbătoare,/ Izbândă intimă a gândului meu.”.

Pentru că, prin definiție, poezia se exprimă prin simboluri, ele abundă în versurile amintite și se impune recunoașterea lor precum: „arc de lumină, al frunții superb curcubeu, a ierbii și a gândului sărbătoare”.

Acum, când scriitorul Nicolae Stoie a plecat, cei care l-am cunoscut și i-am tălmăcit gândurile semănate în vers, îi vom păstra mereu vie amintirea, oprindu-ne la visul poetului conturat în „izbânda intimă a gândului”, în „flamura aprinsă” ce l-a mutat cu siguranță în „vecinătatea Luceafărului care peste ocean înseamnă cu raza-i eternitatea...”.

SONIA ELVIREANU
In memoriam Nicolae Stoie

Într-o clipă, unul dintre noi poate dispărea și te întrebi șocat cum e posibil să nu mai fie. O viață plină, 76 de ani spulberați brusc o dată cu cel ce trece pragul într-un dincolo necunoscut.

Ce mai rămâne din tot ce-a fost viu și nu mai este? Doar durerea celor apropiați și amintirile ce se estompează cu vremea, impalpabile ca imaginile din oglindă. Și mai rămâne cuvântul, prin care gândurile, trăirile, spiritul celui plecat continuă să dăinuie printre noi.

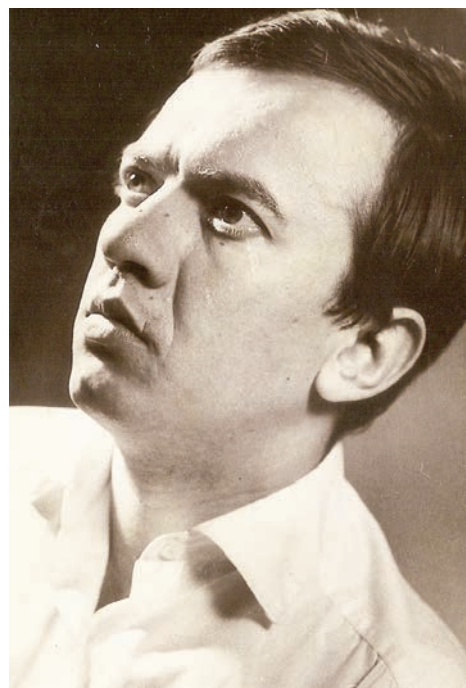
Nu l-am întâlnit niciodată pe domnul Nicolae Stoie în timpul real, l-am cunoscut prin colaborări la aceeași revistă, citindu-l, mai apoi prin dialoguri literare virtuale. În 2012, nu știam nimic despre poetul și publicistul Nicolae Stoie. L-am descoperit treptat prin intermediul cărților trimise. Mai întâi ca poet, prin pastelurile sale: fascinația peisajului, finețea contemplativului, afecțiunea pentru un topos sărat (Ocna-Sibiului) și casa albastră din deal, spiritul viu al unui suflet ce îndrăgea lumea celor ce nu cuvântă, magică, de poveste. Și atașamentul pentru o lume autentică în care cultura îl împlinește pe om, o atitudine ostilă față de mediocritate și superficialitate, un spirit riguros, sever, onest, demn de încredere. Opiniile sale contau, observațiile erau punctuale și fără menajamente, dar cu intențiile cele mai bune, de a corecta o eroare neobservată, de-a deschide o perspectivă, de-a orienta în situații concrete pe cel neinițiat în domeniul literar.

Nicolae Stoie reprezenta o lume a reperelor valorice, a respectului față de sine și de alții, nu agreea compromisurile. Avea o direcție în exprimare pe care o apreciai, dacă înțelegeai că provenea din onestitate și intenție amicală. Însă nu îți impunea punctul său de vedere, te lăsa să reflectezi, să compari și să alegi. În ciuda firii riguroase și severe, o adevărată instanță critică, gata să dea verdicte clare, percepeai o umbră de blândețe dincolo de cuvinte, sensibilitatea peisagistului fascinat de spectacolul formelor și culorilor lumii.

Rar depășea cadrul discuțiilor literare, vorbind despre an-turaj, probabil starea de spirit îl făcea uneori confesiv. Răspundea întotdeauna prompt, rar cu întârziere, doar în ultima vreme, înainte de a se stinge, din cauza internărilor și tratamentului, fără a lăsa să se înțeleagă cât de gravă era starea sănătății sale. Ultimul mesaj a venit din spital, de pe o tabletă prin care comunica încă.

Ultima sa carte, *Astra 50. Etapele unui parcurs sinuos reconstituite din interior*, dedicată revistei brașovene „Astra” la aniversare, relevă calitățile sale de publicist intransigent, rigoarea documentării, respectul față de adevărul istoric, reafirmat și corectat prin prisma experienței sale îndelungate de redactor, afecțiunea față de revista căreia i-a consacrat cei mai buni ani ai săi.

Eliberat de acum de chinurile bolii și de orice constrângeri umane, sufletul lui va privi altfel din veșnicie zbaterile semenilor săi de dincoace de pragul dintre lumi.

LĂCRĂMIOARA STOIE

In memoriam Nicolae Stoie

Ai apus născându-te
într-o lumină de râu
să-mi curgi prin sânge
curcubeu nesățios
să-mi înflorească
fiecare literă a numelui
în gerul lui februarie
măinile ni se vor căuta
în buzunarul universului
plin cu filele neîntoarse
ale zodiilor noastre

Grupaj realizat de Lăcrămioara Stoie